

Amerikansuomalaiset tänään

Suomalainen kansanedustaja Antti J. Rantamaa vieraili amerikansuomalaisten luona noin 50 vuotta sitten ja kysyi matkakirjassaan: ”Montakohan vuosikymmentä Amerikassa vielä pidetään puheita, esitelmiä ja luentoja suomen kielellä?” Itse hän ennusti suomenkielen ja suomalaisen lehdistön siellä katoavan kahdessa vuosikymmenessä. Näin ei ole tapahtunut. Suomalainen kieli- ja kulttuuriperintö on osoittautunut elinvoimaiseksi myös vieraalla maaperällä.

Heinäkuussa minulla oli tilaisuus käydä pitkästä aikaa Michiganin ja Minnesotan suomalaisten luona. Matka alkoi Suomi Opistolta Michiganin Hancockista ja jatkui Minnesotaan Duluthiin, Hibbingiin ja Minneapolisiin ja sieltä FinnFest-juhliille Seattleen sekä Kanadansuomalaisten Suurjuhlille Vancouveriin. Juhlien välillä kävimme Malcolm Islandin Sointulassa.

Suomalaisen siirtolaisuuden ydinalueita on Kuparisaa, Ylä-Michiganin kaivosalue, jonne ensimmäiset suomalaiset muuttivat jo 1860-luvulla mm. Pohjois-Norjasta. Näiden, usein suuriperheisten, pioneerien nuorimpia lapsia löytyi vielä muutamia. Nämä pirteät vanhuksat ovat toisen polven amerikansuomalaisia ja puhuvat lapsuudessaan oppimaansa vanhahtavaa suomea. Mutta kolmannesta ja neljännessäkin sukupolvesta löytyy suomea puhuvia ihmisiä, jotka ovat usein oppineet kielen isovanhemmiltaan.

Toinen kiinnostukseni kohde matkalla oli suomalaisten rakennusperintö. Väestön muutto maaseudulta kaupunkiin on koskenut erityisesti Michiganin ja Minnesotan suomalaisetuja. Hylättyjä taloja ulkorakennuksineen tai kaupunkilaisille kesäpaikoiksi myytyjä suomalaisfarmeja näkyi joka puolella. Myös vanhoja seurataloja, ”haaleja”, oli myyty varastoiksi tai seisoi tyhjillään. Parhaiten ovat selviytyneet lukuisat suomalaisten rakentamat kirkot, jotka

edelleenkin täyttävät alkuperäistä tehtävänsä. Eri-tyisesti lestadiolainen suuntaus näyttää elävän edelleen vahvana Ylä-Michiganin suomalaisten keskuudessa. Amerikansuomalaisten rakennusperintöä on vaalittu mm. Hanka-museossa Askel-nimisessä suomalaiskeskuksessa Ylä-Michiganissa, Eskon kotiseutumuseossa Duluthin lähellä sekä Chisholmissa ja Embarrassissa Pohjois-Minnesotan rauta-alueella. Mutta monen suomalaisfarmin rappeutuvat rakennukset katoavat ympäröivän metsän kätköihin.

Amerikansuomalaisten historiaa on kerätty runsaasti Finnish Heritage Centeriin Hancockissa ja Immigration History Research Centeriin Minnesotan yliopistoon. Kummastakin arkistosta löysin mielenkiintoisen elämäkerran, jotka ansaitsisivat julkaisemisen. Jo kunnioitettavan sadan vuoden iän saavuttanut Suomi Opisto eli Suomi College Hancockissa on muuttunut nelivuotiseksi oppiarvoja antavaksi korkeakouluksi, joka tekee hyvää työtä johtajiansa Robert Ubbelohden ja Arthur Puotisen johdolla.

Yhdysvaltain suomalaisten FinnFest-juhliilla Seattleessa oli teemana ”Roots and Wings”. Näillä juhlilla virallinen kieli on englanti. Pidin esitelmän siirtolaisen identiteetistä ja täysinäinen sali kertoi aiheen kiinnostavan amerikansuomalaisia. Instituutin siirtolaisrekisteri palveli juhlien ajan myös sukujuuristaan kiinnostuneita suomalaisten jälkeläisiä.

Mielenkiintoinen oli myös vierailu tunnetuimmassa suomalaisessa utopiasiihtokunnassa, Matti Kurikan perustamassa Sointulassa, Vancouverissa. Siirtokunnan perustamisesta on pian sata vuotta, mutta nykyisinkin paikkakunnan kahdeksastasadasta asukkaasta kolmasosa on suomalaisperäisiä.

Kanadansuomalaisten Suurjuhlien yhteydessä Vancouverissa paljastettiin suomalaisten sotaveteraanien muistomerkki. Kanadansuomalaisten valtaosa on muuttanut Suomesta vasta toisen maailman-

sodan jälkeen, ja suomenkieli on edelleen hallitseva. Juhlien ohjelmassa on suuri osuus tanssilla ja muulla hauskanpidolla – uusimpana eukonkantokilpailu.

Heinäkuussa 2000 pidetään Yhdysvaltain ja Kanadan suomalaisten yhteiset juhlat Torontossa. Finn Grand Fest 2000 valmistelut ovat hyvässä vauhdissa. Juhlille odotetaan tuhansia vierailijoita Pohjois-Amerikasta, Suomesta ja kaikkialta maailmasta. Sil-

loin voitaneen tehdä myös yhteenvetoa 1800-luvun lopun ja 1900-luvun suomalaisesta siirtolaisuudesta Pohjois-Amerikkaan. Tähän liittyy myös Siirtolaisuusinstituutissa suunnitteilla oleva tutkimus tämän päivän amerikansuomalaisista.

Olavi Koivukangas

American Finns Today

The Finnish member of parliament Antti J. Rantamaa visited American Finns about fifty years ago and wondered in his diary: "For how many more decades will they still be having speeches, presentations and lectures in the Finnish language in America?" He himself predicted that the Finnish language and the Finnish language press would expire there within two decades. This has not happened. The Finnish language and cultural tradition has shown itself to be fit for survival even in a foreign land.

In July I had the opportunity of going to see Finns in Michigan and Minnesota after a long absence. The tour began at *Suomi Opisto* in Hancock, Michigan and continued to Duluth, Hibbing and Minneapolis and from there to the *FinnFest* in Seattle and to the Canadian Finns' *Suurjuhlat* in Vancouver. During the festivals we went to Malcolm Island in Sointula.

One center of Finnish immigration is Kuperisaari in the mining district of upper Michigan, where the first Finns moved already in the 1860s among other places from northern Norway. A few of the younger children of these often extensive pioneer families were still to be found. These alert old people are second generation American Finns and speak the antiquated Finnish learned in their childhood. But in the third and even fourth generations are found Finnish-

speaking people who have often learned the language from their grandparents.

Another item of interest to me on the trip was Finnish building tradition. The displacement of population from the countryside to the cities has especially touched the Finnish areas of Michigan and Minnesota. Abandoned houses with their outbuildings as well as Finnish farms sold to city-dwellers as summer homes were to be seen everywhere. Even old meeting places, "haals", had been sold as storage buildings or stood empty. The best preserved are the numberless Finnish-built churches, which still fulfil their original function. Especially the Laestadian sect seems to be flourishing among the Finns of upper Michigan. The building tradition of the American Finns is being preserved for example in the *Hanka Museum* in the Finnish center of Askel in upper Michigan, in the *Esko Home Museum* near Duluth, and in Chisholm and Embarrass in the northern Minnesota iron district. But many of the disintegrating Finnish farms are disappearing in the surrounding forests.

Much Finnish-American history has been gathered at the *Finnish Heritage Center* in Hancock, and the *Immigration History Research Center* at Minnesota University. In both archives I found an interesting biography which merits publication. And having

Hans Myrskog Torontosta eukonkanto kilpailussa Kanadan Suomalaisten Suurjuhilla Vancouverissa. – Kuva: Olavi Koivukangas.

Hans Myrskog participated in the "wife carrying" competition in Canadian Finns' *Suurjuhlat* in Vancouver. – Photo: Olavi Koivukangas.

reached the renowned age of a century, *Suomi Opisto* or *Suomi College* in Hancock has grown into a four-year college doing good work under the direction of Robert Ubbelohde and Arthur Puotinen.

The theme of the American Finns' *FinnFest* festival in Seattle was "Roots and Wings". At these festivals the official language is English. I held a presentation about immigrant identity and the full hall indicated how much the subject interested American Finns. During the festival the immigrations register of the Institute served the interested Finnish descendants looking for their roots. Also of interest was a visit to one of the better known Finnish utopian colonies, Sointula, founded by Matti Kurikka in Vancouver. It is now nearly a century since the founding of the colony, but even today a third of the population of the community is of Finnish descent.

The Canadian Finns' *Suurjuhlat* in Vancouver included the unveiling of a monument to Finnish war

veterans. Most Canadian Finns immigrated to Canada only after the second world war, and the Finnish language is still predominant. A great part of the celebrations are dances and other forms of entertainment, among the newest being the "wife carrying" competition.

In July 2000 there will be a joint U.S. and Canadian Finnish festival in Toronto. The preparations for the *Finn Grand Fest 2000* are in full swing. Visitors are expected in the thousands from North America, Finland, and all over the world. It will then be possible no doubt also to make a summary of Finnish immigration to North America at the end of the 1800s and during the 1900s. This is one of the planned research projects of the Institute of Migration for contemporary American Finns.

Olavi Koivukangas